

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

ι) ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

Άρθρον 18^{ης} Νοεμβρίου 2010

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.sartzetakis.gr

© Χρήστος Α. Σαρτζετάκης, Αγίας Σοφίας 6, 152 36 Ν. Πεντέλη

**ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΟΣ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ ΔΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΝ – ΑΤΟΜΙΚΗΝ ΧΡΗΣΙΝ
ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΜΟΝΟΝ ΜΕΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΝ ΓΡΑΠΤΗΝ ΑΔΕΙΑΝ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ**

**Τὸ κείμενον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ, ἐδημοσιεύθη
τὴν Κυριακὴν 21^{ην} Νοεμβρίου 2010
εἰς τὴν ἐβδομαδιαίαν ἐφημερίδα «ΤΟ ΠΑΡΟΝ».**

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

1.- Σοφὸν τὸ σαφές, ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας. Τὴν σαφήνεια καὶ καθαρότητα, ἀκολουθῶν πάντοτε στὰ γραφόμενά μου, ἐπεδίωξα καὶ στὰ δημοσιευθέντα προσφάτως κείμενά μου ἐπὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς μας Ἐκκλησίας : «*Ἀνασκευὴ διανοητικῶν ἀστοχημάτων*» (“*ΤΟ ΠΑΡΟΝ*” 10 καὶ 17.10.2010) καὶ «*Ἐλεγχος σαθροῦ ἀντιρρητικοῦ λόγου*» (“*ΤΟ ΠΑΡΟΝ*”, 7.1.2010).

Ὅμως ἡ πείρα διδάσκει, ὅτι ἡ σαφήνεια καὶ καθαρότης δὲν ἀρκοῦν. Ἡ προγονικὴ μας σοφία, ἀδιατίμητη καὶ ἀξεπέραστη ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, συγχρόνως ὑπαγορεύει : «*χαλεπὸν καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντα μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν*» (ΣΩΚΡΑΤΗΣ). Δηλαδή στὴν σύγχρονή μας γλῶσσα : «*εἶναι πολὺ δύσκολο γιὰ κάποιον, ποὺ κάνει κάτι χωρὶς σφάλμα, νὰ μὴ συναντήσῃ ἀπερίσκεπτο (ἄδικο) κριτῇ* ». Ἔτσι καὶ ἐν προκειμένῳ, γιὰ κάθε τυχὸν ἀπερίσκεπτο κριτῇ τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας μας γραφέντων μου, εἴτε ἀπὸ ἀφέλεια ὀμιλεῖ, εἴτε ἠθελημένως μετέρχεται σοφιστεῖες ἀμηχανίας, εἶναι ἀναγκαῖες οἱ ἀκόλουθες συμπληρωματικὲς ἐπισημάνσεις μου.-

2.- Κατέδειξα ἤδη καταλυτικῶς μὲ συγκεκριμένη τεκμηρίωσι, πρῶτον, ὅτι ἡ ἀνακήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἦτο ὄχι μόνον σύμφωνος, ἀλλὰ καὶ ὑψηγορεύετο ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες· καί, δεύτερον, ὅτι δὲν ἐπεβλήθη πραξικοπηματικῶς ἀπὸ ξένους (τοὺς Βαυαροὺς), ἀφοῦ ἀποτελοῦσε αἴτημα φωτισμένων πνευματικῶν τοῦ ἔθνους ταγῶν καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως ἀπὸ τὴν εὐρύτερη δυνατὴ Ἱεραρχία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Πρ ἔ π ε ι τ ὴ ρ α ν ἄ π ρ ο σ θ ἔ σ ω, ὅτι τὰ ἀναμφισβήτητα αὐτὰ γεγονότα σὲ τίποτε δὲν ἀναιροῦνται ἀπὸ τὴν, προσφάτως ἐπικληθεῖσα, δήλωσιν τὸ 1850 τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἀνδρέου Λόντου, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον εἶχε ζητηθῆ ἀπὸ τὶς Μεγάλαις Δυνάμεις (Βρεταννία καὶ Γαλλία). Καὶ δὲν ἀναιροῦνται κατὰ τὴν κοινὴ λογικὴ, ἀκριβῶς ὅπως, γιὰ παράδειγμα, δὲν ἤμποροῦμε νὰ εἰποῦμε, ὅτι ἡ συμπαράταξις τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς συμμάχους κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ὀφείλεται στὴν ὄντως προηγηθεῖσα σχετικὴ ἐπίμονη ἐπιδίωξις αὐτῶν (παρόμοια τῆς ὁποίας ἄλλωστε εἶχε καταβληθῆ καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν Γερμανῶν γιὰ δικὸν τοὺς λογαριασμό), ἀφοῦ πασιδῆλως ἡ συμπαράταξις ἐκείνη ἀπεφασίσθη ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ἑλλάδα, τοὺς τότε Ἡγέτες τῆς μὲ σωστῇ στάθμησι τῶν ἐθνικῶν μας συμφερόντων.

3.- Κατέδειξα επίσης, ότι *τὸ αὐτοκέφαλον μόνον ὠφέλησε τὴν Ἑλληνική μας Ἐκκλησία*, ἡ ὁποία εὕρισκετο σὲ κατάστασι διοικητικῆς ἀποσυνθέσεως, μὲ τὴν ἐπιχειρηθεῖσα ἀναδιοργάνωσί της. Καὶ βεβαίως, χωρὶς νὰ ὑποστῇ καμμίαν ἀπολύτως ἀπὸ τὸ αὐτοκέφαλον βλάβη. Τώρα ὁμως διευτώθη ἡ ἄποψις, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον ἐπροξένησε «πληγές» στὴν Ἑλληνική μας Ἐκκλησία, καὶ μάλιστα πληγές, «*ποὺ δὲν ἔκλεισαν ἀκόμη*», καὶ συγκεκριμένως τὶς ἀκόλουθες : τὴν σύγκρουσι Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας τὸ 1987 γιὰ τὴν παρουσία τῆς τελευταίας, τὴν τότε «*κίνησι πολλῶν διὰ τὴν ἐπανυπαγωγή τῆς Ἐκκλησίας μας στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο*», ὡς καὶ τὴν σύγκρουσι μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου.

Ἐπὶ τοῦ νέου αὐτοῦ ἀντιλόγου εἶναι ἀναγκαῖον νὰ παρατηρήσω : Κατὰ ποίαν λογικὴν τά, μεταγενέστερα αὐτὰ κατὰ 154 καὶ πλέον χρόνια, γεγονότα συνδέονται μὲ τὴν διακήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τὸ 1833 ; Καί, ἐπὶ τέλους, ποία συγκεκριμένως εἶναι ἡ ἐξ αὐτοῦ βλάβη τῆς Ἐκκλησίας μας ; Δεδομένου, ὅτι, κατὰ τὴν σειρὰν τῶν ἀνωτέρω, ἡ Πολιτεία, ἀποκλειστικὴ κυρίαρχος τῶν εἰς τὴν ἐπικράτεια συντελουμένων, δεσμεύεται καὶ στὰ περιουσιακὰ μόνον ἀπὸ τὴν κειμένη νομοθεσία, ὥστε οἰαδήποτε περὶ αὐτῶν διένεξις μὲ τὴν Ἐκκλησία, ὅπως καὶ μὲ κάθε ἄλλον ὑπήκοον, ἔχει πάντοτε ὡς ἀσφαλῆ διέξοδο τὴν τελεσίδικη κρίσι τῆς ἀνεξαρτήτου Δικαστικῆς Ἐξουσίας· ὥστε, ἐξ ὀρισμοῦ, δὲν βλάπτεται ἀπὸ τέτοια διένεξις ἡ Ἐκκλησία. Ἐπίσης, ἡ διοικητικὴ ὑπαγωγή κάθε Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κρίνεται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες, κατὰ τοὺς ὁποίους, ὅπως μὲ συγκεκριμένους παραπομπὰς κατέδειξα, τὰ ἐκκλησιαστικὰ συμμεταβάλλονται μὲ τὶς πολιτικὰς διοικήσεις, ὥστε ἡ αὐτοκεφαλία καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπεβάλλετο μὲ τὴν δημιουργία ἀνεξαρτήτου Ἑλληνικοῦ κράτους καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ καταλυθῇ, ὅσοι καὶ νὰ τὸ ζητοῦν αὐτό· ἄρα οὔτε τέτοιο αἴτημα βλάπτει στὸ παραμικρὸ τὴν Ἐκκλησία μας. Τέλος, ἡ διένεξις Χριστοδούλου – Πατριαρχείου ἔβλαψεν ὄχι τὴν Ἑλληνική μας Ἐκκλησία, ἀλλὰ τὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὴν προβληθεῖσα ἠθικῶς ἀπαράδεκτη ἀλαζονικὴ διεκδίκησι μὴ ἀνηκούσης σὲ αὐτὸ διοικητικῆς πρωταρχίας καὶ στὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡς νὰ διατελούσαμε ἀκόμη ὑπὸ Ὀθωμανικὴ κυριαρχία !

4.- Περαιτέρω, καταλυτικῶς κατέδειξα μὲ πληθώρα ἀναφορῶν, ὅτι *τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας μας οὐσιωδῶς ὠφέλησε καὶ τὸν Ἑλληνισμόν*, ἀφοῦ διηκόλυνε τὴν περαιτέρω ἀπελευθερωτικὴν ἐξόρμησί του. Ἐνῶ παραλλήλως *διέσωσε καὶ τὸ κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, τὸ ὁποῖον, ὑπὸ ὀθωμανικὴν δουλείαν διατελοῦν, ἐξηναγκάζετο σὲ ἀφορισμοὺς κάθε ἐπαναστατικῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ κινήσεως καὶ τῶν πρωτεργατῶν της. Σχετικῶς ἐμνημόνευσα καὶ τὸν ἀπίστευτον

ὑψιστον ἔθνικὸ ξεπεσμό τοῦ Πατριαρχείου καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι καὶ τὴν δημιουργία Ἑλληνικοῦ κράτους, νὰ ζητήσῃ μὲ ἀντιπροσωπεία του ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην *Ἰωάννην Καποδίστριαν* τὴν ἐπανυπαγωγὴ τῆς Ἑλλάδος στὴν «*θεόθεν δεδομένην*» δουλείαν τοῦ Σουλτάνου μὲ τὸ αἴτημα νὰ τύχῃ τῆς συγγνώμης του ! Τώρα διευπλώθη ἡ ἄποψις, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον τοῦ 1833 ἦτο *πραξικοπηματικόν*, κατὰ λέξιν, «*διότι ἐστρέφετο κατὰ τοῦ ἕως τότε ἔθναρχικοῦ μας κέντρου*».

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ προσθέσω : Τέτοια ἐκδοχὴ εἶναι πολλαπλῶς ἡμαρτημένη, μαρτυροῦσα διανοητικὴ σύγχυσι. Διότι λησμονεῖ, ὅτι τότε ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ἤδη ἀπελευθερωθῆ καὶ συγκροτηθῆ εἰς κράτος (ἔστω περιορισμένης ἐκτάσεως), τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ἀνεξαρτησίας του δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ δεύτερον γιὰ τοὺς κατοίκους του «ἔθνικὸν κέντρον», καὶ μάλιστα ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας κείμενον ! Ἄλλωστε, γιὰ ποιὸ ἔθναρχικὸ κέντρο ὁ λόγος, ἀφοῦ τὴν ιδιότητα αὐτὴν εἶχεν ἤδη ἀπολέσει τὸ Πατριαρχεῖον μὲ τὰ εὐθέως ἀνθελληνικὰ ἐνεργήματά του ;

Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν ἀποδιδόμενον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον *ἔθναρχικὸν ἐπὶ τουρκοκρατίας ρόλο*, θὰ πρέπει, νὰ μὴ παραβλέπομε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι αὐτὸς δὲν κατεκτήθη, ἀλλὰ *ἀπενεμήθη ἀπὸ τὸν ὀθωμανὸ δυνάστη γιὰ ἰδικούς του πολιτικούς λόγους*. Συγκεκριμένως, ἀφ' ἑνός, γιὰ νὰ ἔχῃ μεταξὺ τῶν ὑποδούλων ἀντιπροσωπευτικούς ὑπολόγους ἔναντι του, καί, ἀφ' ἑτέρου, μὲ τὴν συσπείρωσι τῶν Ὀρθοδόξων ὑπὸ τὴν αὐθεντία τοῦ Πατριάρχου νὰ διασφαλίζῃ τὴν συλλογικὴν ἀντιπαλότητα ἔναντι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας - ἀντιπαλότητα, ἀναπτυχθεῖσαν ἐξ αἰτίας τοῦ κακοποιῶ ῥόλου αὐτῆς εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ τὶς *Σταυροφορίες* τῆς καὶ ἰδίως μὲ τὴν κατάκτησι τῆς *Κωνσταντινουπόλεως* καὶ τὴν τρομακτικὴν λεηλασίαν τῆς τὸ 1204, ῥόλος, ὁ ὁποῖος καὶ παρέμενεν ὀλοζώντανος στὴν λαϊκὴ συνείδησι -, ὥστε καὶ τὰ κράτη τῆς Δύσεως, κυριαρχούμενα ἀπὸ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, νὰ μὴ ἐπιδιώκουν τὴν συνεργασίαν μὲ τοὺς ὑποδούλους Ὀρθοδόξους καὶ τὴν ἀπελευθέρωσι αὐτῶν ἀπὸ τὸν ὀθωμανικὸ ζυγόν. Ἄλλο βεβαίως τὸ ζήτημα, ὅτι μὲ τὸν ἀπονεμηθέντα ἀπὸ τὸν ὀθωμανὸ δυνάστη στὸ Πατριαρχεῖο «ἔθναρχικόν» ρόλο πράγματι ὠφελήθη καὶ ὁ Ἑλληνισμός, μὲ τὴν ἀπόκτησι κοινοῦ σημείου ἀναφορᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν διατήρησι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μέσῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρακτικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λογισύνης. Ὅμως ἐπὶ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον συνειθίζεται ὑπερβαλλόντως νὰ προβάλλεται, ἢ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ διατήρησις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὀφείλεται πρωτίστως στὴν ἐπιχώριον γλωσσικὴν πρακτικὴν, τὴν ὁποία παντοῦ καὶ πάντοτε καμμία ξένη κατάκτησις δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐξαλείψῃ, καὶ ὄχι βεβαίως στὴν συνέχισι τῆς χρήσεώς της στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ τῶν ὑποδούλων· ἐνῶ ἐξ ἄλλου τὸ μεγαλύτερον μερίδιον τῆς ὁποιασδήποτε γιὰ τὸ τελευταῖον αὐτὸ ὀφειλῆς ἀνήκει ὄχι φυσικὰ στοὺς ὀλιγαρίθμους ἐκκλη-

σιαστικούς ηγέτες του ύποδούλου έλληνισμού, αλλά κυρίως στον άνώνυμο παπᾶ και τον άφανη καλόγερο με την καθημερινή, εκτός από την επιτέλεσι των θρησκευτικών καθηκόντων, με τον λαόν επικοινωνία τους. Χωρίς βεβαίως να ξεχνᾶμε επί του προκειμένου και το άδιατίμητο έργο στρατιάς ενθέρμων λαϊκών έλληνοδιδασκάλων σε πάμπολλα σχολεία του ύποδούλου Έλληνισμού (βλέπε σχετικῶς τεκμηριωμένη καταγραφή αυτών στο άξιολογώτατο δίτομον έργο του άειμνήστου Τρύφωνος Εύαγγελίδου, «Η Παιδεία επί Τουρκοκρατίας», Αθήνα, 1936).

5.- Γίνεται τώρα, από αντιλέγοντα στις περι του αυτοκεφάλου της Έκκλησίας μας απόψεις μου, επίκλησις του γεγονότος, ότι ήδη το 1987 διευτώθη από αυτόν σε έφημερίδα ή άποψις, ότι «άποτελεῖ τώρα έθνικὸ ὀλίσθημα ή προσπάθεια για ἄρσι του αυτοκεφάλου της Έκκλησίας της Ελλάδος», και ακολουθως το 1989 από τον ίδιο σε βιβλίο του, ότι «τὸ πρόβλημα του έλλαδικου αυτοκεφάλου δέν εκλεισε ἀκόμη ὀριστικά», με έμμονή στην αντιδιαστολή μεταξύ αντικανονικῆς διακηρύξεώς του, που συνετελέσθη (δηθεν) «πραξικοπηματικῶς» το 1830, και κανονικῆς με την επικύρωσί του δια του Πατριαρχικοῦ Τόμου του 1850.

Ἐπ' αυτών ὀφείλεται ή ἀκόλουθος ἀπάντησις : Ὅπως ήδη στο άρθρο μου «Άνασκενή διανοητικῶν ἀστοχημάτων» ("ΤΟ ΠΑΡΟΝ", 10 και 17.10.2010) έσημείωσα, τὸ αυτοκέφαλον διεκηρύχθη δια πράξεων της Ελληνικῆς Πολιτείας, συγκεκριμένως δια του βασιλικου διατάγματος της 23^{ης} Ιουλίου 1833 και ακολουθως δια του άρθρου 2 του Συντάγματος του 1844. Καί βεβαίως δέν εῖναι ἀπόρροια της ἀναγνωρίσεώς του δια του Πατριαρχικοῦ Τόμου της 29^{ης} Ιουνίου 1850, ἀφοῦ ή ἀναγνώρισις αυτή νομικῶς δέν ήτο καθόλου ἀπαραίτητη.

Η διάκρισις κανονικῆς και αντικανονικῆς διακηρύξεως του αυτοκεφάλου μόνον ὑπό τὸ κράτος συστήματος θεοκρατικοῦ ή συναλληλίας στις σχέσις Πολιτείας και Έκκλησίας θά ήτο νοητή. Αλλά ή θέσις της συναλληλίας εῖναι και ἀνιστόρητος και στερεῖται ἐρείσματος. Ἄνιστόρητος, διότι σχέσις συναλληλίας Κράτους και Έκκλησίας οὐδέποτε ἴσχυσε, οὔτε κατὰ την ένδοξότεραν δια την Έκκλησίαν Βυζαντινήν περίοδον, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι κατ' αυτήν οἱ Πατριάρχαι ἀνήρχοντο εις τὸν θρόνον και καθηροῦντο ἐξ αυτού, ή και ἐφυλακίζοντο, κατὰ την αυθαίρετον θέλησιν του Αυτοκράτορος, οὔτε βεβαίως ἴσχυσε εις οἰανδήποτε μεταγενεστέραν της Ἱστορίας μας περίοδον. Στερεῖται δέ ή περι συναλληλίας θέσις ἐρείσματος και δια τὸν ένεστῶτα χρόνον, ἀφοῦ τὸ ἰσχυῶν Σύνταγμα μας, ὅπως ἄλλωστε με παρόμοιες διατυπώσεις και τὰ προηγούμενα, καθιεροῖ δια τις σχέσις Κράτους και Έκκλησίας τὸ σύστημα της νόμῳ κρατούσης Πολιτείας, δηλαδή της ὑπεροχῆς της τελευταίας αυτής [Βλέπε ἐπ' αυτών εκτενῶς Ἀλεξάνδρου ΣΒΩΛΟΥ –

Γεωργίου ΒΛΑΧΟΥ, Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τόμος Α', 1954, σελ. 30 ἐπ.,- Χρήστου ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ, Συνταγματικὸν Δίκαιον, τόμος Β', τεῦχος α', 1964, § 60 ἀριθ. 2, σελ. 133,- Κωνσταντίνου ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ, Ἐπίτομο Συνταγματικὸ Δίκαιο, 12^η ἔκδοση, 2001, ἀριθ. 363, στοιχ. Δ', σελ. 569] Ὑπεροχῆς, ἢ ὁποία ἐκφράζεται καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀσκουμένης πολλαπλῶς, διὰ νόμων δὲ ἐπιβαλλομένης, ἐποπτείας ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ «ἐπιτηρήσεως» ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν (καὶ μάλιστα πάσης γνωστῆς θρησκείας) [Βλέπε ἐπ' αὐτῶν ἐκτενῶς Ἀλεξάνδρου ΣΒΩΛΟΥ – Γεωργίου ΒΛΑΧΟΥ, μνημονευθὲν ἔργον σελ. 53 ἐπ.]. Ἐπομένως, γιὰ μιὰ Πολιτεία, ἢ ὁποία σέβεται τὴν ἐθνικὴν τῆς κυριαρχία, στεροῦνται κάθε σημασίας ὁποιοσδήποτε ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντιδιαστολῆς οἰουδήποτε μεταξὺ ἀντικανονικοῦ καὶ κανονικοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀλλὰ ἔστω καὶ ὑπὸ τὸ πρῶσιμα αὐτῶν, ἀφοῦ τὸ αὐτοκέφαλο τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας διεκηρύχθη «κανονικῶς» τὸ 1850, κατὰ ποίαν λογικὴν «τὸ πρόβλημά του δὲν ἔκλεισε ἀκόμη ὀριστικά»; Τὶ ἀπέμεινεν ἀκόμη γιὰ νὰ «κλείσῃ»; Ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου διανοητικὴ σύγχυσις εἶναι κατάδηλη.

6.- Καὶ εἰς ἐπίμετρον : Στὰ δημοσιευθέντα, ὡς ἀνωτέρω, ἄρθρα μου, ὅπως ρητῶς γράφω, μόνον *συμπερασματικῶς* εἶχον *συναγάγει λογικῶς* ἀπὸ τὰ ἱστορικῶς παντελῶς ἀβάσιμα περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου λεγόμενα τοῦ π. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού, γιὰ δῆθεν, πραξικοπηματικὴ ἀπὸ τοὺς Βαναροὺς καθιέρωσί του, πού, δῆθεν, μόνον ἔβλαψε τὴν Ἐκκλησία μας καὶ τὸν Ἑλληνισμόν, ὅτι αὐτὸς τάσσεται οὐσιαστικῶς ὑπὲρ τῆς ἄρσεως τοῦ αὐτοκεφάλου καὶ τῆς διοικητικῆς ἐπανυπαγωγῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. *Ποτὲ δὲν ἰσχυρίσθην, ὅτι διεκήρυξε τοῦτο ρητῶς.* Αὐτὸς ὅμως τὸ τελευταῖον αὐτὸ μοῦ ἀποδίδει μὲ τίς δημοσιευθεῖσες ἐπιστολές του «Μὲ πόνο ψυχῆς ...» ("ΤΟ ΠΑΡΟΝ" 24.10.2010, σελ. 27) καὶ «Ἀνέρειστος ἰσχυρισμός ...» ("ΤΟ ΠΑΡΟΝ" 14.11.2010, σελ. 33) ! Καὶ μὲ ἀφετηρία τὴν διαστροφή αὐτῆ τῶν λεγομένων μου, *μὲ κατηγορεῖ ὡς «συκοφάντη» καὶ ζητεῖ, νὰ τοῦ ζητήσω συγγνώμη!*

Βεβαίως ὀφείλεται αἴτημα συγγνώμης, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ αὐτὸν πρὸς ἐμὲ γιὰ τὴν καθύβρισί μου ὡς συκοφάντου μὲ κατάδηλη παραποίησι γραφομένων μου. Δὲν τὸ ζήτη ὅμως! Διότι, ὅπως ἤδη ἔγραψα, δὲν τὸν συνερίζομαι. Ἀλλὰ καὶ πρὸ παντός, διότι ἡ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ συγκρότησις οἰουδήποτε τρίτου, ὅταν προσωπικῶς βλάπτωμαι, σταθερῶς καὶ πάντοτε μοῦ εἶναι παντελῶς ἀδιάφορη ...

Νέα Πεντέλη, 18^η Νοεμβρίου 2010.

Χρῆστος Α. Σαρτζετάκης
www.sartzetakis.gr